

prima instanță: Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău (Oxana Robu)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Boris Bîrca, Sergiu Arnaut, Mihail Ciugureanu)

DECIZIE

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Brașovanu împotriva lui Liviu Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, în schimbul unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil,

împotriva deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 06 martie 2013, Dorina Brașovanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Liviu Brașovanu și Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și partajul averii comune în devălmășie a soților.

La 22 aprilie 2013, Dorina Brașovanu a depus cerere prin care a solicitat separarea într-un proces aparte a pretențiilor cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, cu încasarea unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil.

În motivarea acțiunii, a indicat că, în perioada căsniciei au procurat împreună cu Liviu Brașovanu apartamentulXXXXX. Acest fapt este confirmat prin contractul nr. XXXXX de investiții în construcția casei locative din XXXXX actul de primire-predare în proprietate nr. XXXXX și extrasul din Registrul bunurilor imobile dinXXXXX.

Reclamanta a opinat că aceste circumstanțe demonstrează faptul că bunul imobil enunțat constituie proprietate comună în devălmășie a soților Dorina Brașovanu și Liviu Brașovanu,

Astfel, Dorina Brașovanu a considerat că, ținând cont de interesele copilului minor comun cu Liviu Brașovanu, după dânsa urmează a fi recunoscut dreptul de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale dinXXXXX, iar după Liviu Brașovanu $\frac{1}{3}$ cotă-parte ideală.

Totodată, având în vedere că bunul imobilul litigios este cu o odaie, și nu este partajabil în natură, reclamanta a considerat necesar de a-i atribui în proprietatea sa întregul bun imobil, în schimbul unei sulte bănești de 111 118,33 de lei, achitată în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu, ce constituie valoarea proporțională a $\frac{1}{3}$ cotă-parte din imobil.

Deopotrivă, reclamanta a considerat oportun de a obliga organul cadastral să înregistreze în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate a Dorinei Brașovanu asupra una cotă-parte dinXXXXX, și de a retrage viza de reședință a pârâtului Liviu Brașovanu din acest apartament, și cu evacuarea lui.

Reclamanta Dorina Brașovanu a solicitat:

- determinarea după Dorina Brașovanu a dreptul de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale dinXXXXX, iar după Liviu Brașovanu dreptul de proprietate asupra $\frac{1}{3}$ cotă-parte ideală din acest apartament;

- împărțirea proprietății comune în devălmășie a soților, prin atribuirea în proprietate personală Dorinei Brașovanu și copilului minor a întregului bun imobil: apartamentulXXXXX, în schimbul unei sulte în mărime de 111 118,33 de lei în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu, ce constituie valoarea proporțională a $\frac{1}{3}$ cotă-parte din apartamentul nominalizat;

- dispunerea înregistrării în Registrul bunurilor imobile la OCT Chișinău, a dreptului de proprietate a Dorinei Brașovanu asupra una cotă-parte din apartamentulXXXXX;

- retragerea vizei de reședință a lui Liviu Brașovanu din apartamentulXXXXX, cu evacuarea ultimului din acest apartament.

Prin încheierea din 22 aprilie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, (f.d. 8-9 recto-verso) a fost separate într-un proces aparte pretențiile Dorinei Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a unui proprietar, în schimbul unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil.

Prin hotărârea din 22 aprilie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, (f.d. 10-12 recto-verso) a fost desfăcută căsătoria dintre Dorina Brașovanu și Liviu Brașovanu, înregistrată la 24 septembrie 2007 la Primăria satului Mîndrești, r-nul Telenești; s-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu mama Dorina Brașovanu; și s-a încasat de la Liviu Brașovanu în beneficiul Dorinei Brașovanu pensia pentru întreținerea copilului minorXXXXX, în sumă bănească fixă în mărime de 2 000 de lei, începând cu data adresării cererii în judecată (06 martie 2013) și până la atingerea majoratului copilului.

Prin hotărârea din 12 iulie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, (f.d. 56, 59-61 recto-verso) cererea de chemare în judecată înaintată de către Brașovanu Dorina a fost respinsă ca neîntemeiată.

Soluția primei instanțe s-a pe bazat pe dispozițiile art. 20, art. 23, art. 25 și art. 26 din Codul familiei, art. 344, art. 345, art. 346, art. 357 și art. 361 din Codul

civil.

În formarea poziției sale cu privire la soluția pronunțată, Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău, a reținut că, modul de împărțire a bunului proprietate comună pe cote-părți, prin atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unuia ori a mai multor coproprietari, la cererea lor, nu poate fi soluționat în lipsa acordului părâtului Liviu Brașovanu. Or, această situație devine aplicabilă în cazul în care între coproprietari nu există divergențe și prin acordul lor comun au ales o astfel de modalitate de împărțire a bunului proprietate comună.

La fel, prima instanță a menționat că, în situația în care bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, iar între părți sunt neînțelegeri privind modalitatea de partajare și stabilirea cotelor-părți, bunul imobil în litigiu urmează a fi vândut la licitație, cu distribuirea sumei între coproprietari, proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

Prin decizia din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 119, 120-125) a fost admis apelul declarat de Dorina Brașovanu și s-a casat hotărârea din 12 iulie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care s-a atribuit în proprietatea personală a Dorenei Brașoveanu întregul bun imobil: apartamentulXXXXX, în schimbul sultei în mărime de 300 000 de lei în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu. În rest, pretențiile s-au respins.

Soluția instanței de apel s-a bazat pe dispozițiile art. 19 alin. (1), art. 20, art. 23, art. 25 alin. (3) și (4), art. 26 alin. (1) și art. 74 din Codul familiei; art. 315 alin. (1), (2), art. 344, art. 345, art. 346 alin. (1), art. 357 alin. (1) și art. 361 alin. (2) din Codul civil.

În formarea poziției sale cu privire la soluția pronunțată, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, bunul imobil litigios este proprietate comună a foștilor soți Dorenei Brașoveanu și Liviu Brașovanu.

Totodată, instanța de apel a remarcat că bunul imobil litigios nu este partajabil în natură, deoarece este un apartament format dintr-o odaie locativă).

Prin urmare, ținând cont de interesele copilului minor comun ale litiganților, care a rămas în grija mamei, precum și de relațiile ostile dintre foștii soți, ce pot influența negativ asupra educației și sănătății copilului minor, instanța de apel a conchis necesitatea de a atribui bunul imobil în proprietatea Dorenei Brașoveanu, în schimbul unei sulte în favoarea celuilalt coproprietar Liviu Brașovanu.

La 12 iunie 2018, Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, a declarat recurs împotriva deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului, au invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea materială, și anume dispozițiile art. 361 din Codul civil. Or, împărțirea bunului comun, prin atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, poate avea loc în cazul în care coproprietarul căruia urmează a-i fi achitată sulta își manifesta acordul pentru o astfel de împărțire.

În acest sens, reprezentanții recurentului au menționat că Liviu Brașovanu nu și-a manifestat consimțământul la o astfel de modalitate de împărțire a bunului comun în devălmășie, iar instanța de apel l-a expropriat de cota-parte din bunul imobil litigios.

Mai mult decât atât, Liviu Brașovanu nu a participat la examinarea cauzei, deoarece nu a fost citat. Or, intimata Dorina Brașovanu a indicat, atât în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel, că Liviu Brașovanu are aceeași adresă de domiciliu ca și ea – str. Nicolae Sulac, 4, ap. 54, fapt ce nu corespunde realității. Respectiv, toate citațiile și înștiințările expediate de instanțele de judecată

pe numele lui Liviu Brașovanu erau recepționate de către Dorina Brașovanu, care însă, nu i le-a înmânat.

Recurentul Liviu Brașovanu reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, a solicitat admiterea recursului, repunerea în termenul procedural de declarare a recursului, casarea deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin încheierea din 03 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Liviu Brașovanu reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, împotriva deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil și transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând legalitatea deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție vădește că instanța de apel a judecat cauza cu încălcarea normelor de procedură civilă ce guvernează instituția comunicării actelor de procedură și cu încălcarea normelor de drept material ce guvernează raportul litigios.

Or, în conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

La rândul său, art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prescrie că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Prin prisma art. 241 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5),

hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia. În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al grefierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței. În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii. În cazul în care instanța judecătorească stabilește modul și termenul de executare a hotărârii, dispune executarea ei imediată sau ia măsuri pentru asigurarea executării, în dispozitiv se face o mențiune în acest sens.

Conform avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Colegiul menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătorec, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că, Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Astfel, pentru ca hotărârea judecătorească să corespundă acestor cerințe, instanța de judecată, primordial, trebuie să identifice obiectul acțiunii civile, care-l formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acestuia.

Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată

urmează să stabilească obiectul probațiunii în pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Din conținutul pretențiilor formulate de către Dorina Brașovanu în cererea de chemare în judecată, concretizată prin cererea de separare a pretențiilor (f.d. 4-6, 7), Colegiul taxează că obiectul acțiunii civile îl constituie:

- determinarea după Dorina Brașovanu a dreptul de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale din apartamentulXXXXX, iar după Liviu Brașovanu dreptul de proprietate asupra $\frac{1}{3}$ cotă-parte ideală din acest apartament;

- împărțirea proprietății comune în devălmășie a soților, prin atribuirea în proprietate personală Dorinei Brașovanu și a copilului minor a întregului bun imobil: apartamentulXXXXX, în schimbul unei sulte în mărime de 111 118,33 de lei în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu, ce constituie valoarea proporțională a $\frac{1}{3}$ cotă-parte din apartamentul nominalizat;

- dispunerea înregistrării în Registrul bunurilor imobile la OCT Chișinău, a dreptului de proprietate a Dorinei Brașovanu asupra una cotă-parte din apartamentulXXXXX;

- retragerea vizei de reședință a lui Liviu Brașovanu din apartamentulXXXXX, cu evacuarea ultimului din acest apartament.

Analizând decizia din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău și memoriul care a format poziția instanței de apel cu privire la soluția adoptată, Colegiul atestă că aceasta nu s-a expus asupra tuturor pretențiilor adresate de către Dorina Brașovanu instanței de judecată.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a omis să se expună asupra capătului de cerere privind „determinarea după Dorina Brașovanu a dreptul de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale din apartamentul, XXXXX, iar după Liviu Brașovanu dreptul de proprietate asupra $\frac{1}{3}$ cotă-parte ideală din acest apartament”.

În speță, este indubitabil că bunul imobil litigios a fost dobândit de către foștii soți Dorina Brașovanu și Liviu Brașovanu în timpul căsătoriei și constitui proprietate comună în devălmășie a acestora.

În acest sens, Colegiul învederează că în conformitate cu art. 371 din Codul civil, bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sunt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun dobândit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie până la proba contrară.

La fel, dispoziții similare sunt stipulate și de art. 20 alin. (1) din Codul familiei, care prevede că bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

Conform art. 366 alin. (2) din Codul civil, proprietății comune în devălmășie se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la proprietatea comună pe cote-părți dacă prezenta secțiune nu prevede altfel.

Prin urmare, în condițiile speței, se constată că bunul imobil litigios aparține cu drept de proprietate comună în devălmășie Dorinei Brașovanu și Liviu Brașovanu, acesta fiind nefracționat în materialitate și nefiind determinată cota-parte ideală a fiecăruia din coproprietari.

Respectiv, având în vedere că Dorina Brașovanu pretinde asupra determinării după sine a dreptului de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale din apartamentul

litigios, instanța de apel urma să verifice temeiul și suportul juridic în bază căruia pretinde o cotă-parte mai mare decât a celuilalt coproprietar. Or, articolul 370 din Codul civil consemnează că, împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie între coproprietarii devălmași se va face proporțional aportului fiecăruia la dobândirea bunului. Până la proba contrară, aportul coproprietarilor devălmași este prezumat a fi egal.

La capitolul dat, Colegiul vădește că decizia instanței de apel nu cuprinde concluzii în privința faptului că Dorina Brașovanu ar deține dreptul de proprietate asupra $\frac{2}{3}$ cote-părți ideale din apartamentulXXXXX. Deopotrivă, decizia instanței de apel nu conține nici constatări că acest bun imobil ar aparține lui Liviu Brașovanu și Dorina Brașovanu cu drept de proprietate comună în devălmășie, adică pe cote-părți egale, nefracționate.

Astfel, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu putea decide asupra împărțirii apartamentuluiXXXXX, fără a stabili întinderea dreptului de proprietate a fiecăruia din coproprietari asupra acestui bun imobil.

În altă ordine de idei, Colegiul desprinde că instanța de apel a aplicat în mod greșit instituția împărțirii bunurilor imobile proprietate comună în devălmășie a soților. Or, conform art. 25 alin. (4) din Codul familiei, la împărțirea proprietății în devălmășie, instanța judecătorească, la cererea soților, stabilește bunurile ce urmează să fie transmise fiecăruia dintre ei. Dacă unuia dintre soți îi sînt transmise bunuri care depășesc cota ce-i revine, celuilalt soț i se poate stabili o compensație bănească sau de altă natură.

În acest sens, Colegiul notează că, modalitățile de împărțire a bunului proprietate comună este stipulată de art. 361 din Codul civil.

Conform alineatului (1) al acestei, împărțirea bunului proprietate comună pe cote-părți se face în natură, proporțional cotei-părți a fiecărui coproprietar.

Totodată, alineatul (2) prevede că dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin: a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulțe, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor; b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

În sensul autentic al acesteia, împărțirea bunului proprietate comună se face în natură, în cazurile în care bunul este divizibil. La împărțirea în natură a bunului comun trebuie să se țină cont de mărimea cotei-părți ce aparține fiecărui proprietar. Drept rezultat al împărțirii bunului în natură, fiecărui coproprietar i se poate atribui o parte din bun care poate coincide cu mărimea cotei-părți, dar se poate întâmpla ca partea ce îi revine din bunul comun să nu corespundă cu mărimea cotei-părți. În acest ultim caz vor fi aplicabile prevederile art. 361 alin. (3).

Iar, în cazul dacă bunul este indivizibil sau dacă nu este comod partajabil, împărțirea bunului se va face pe alte căi prevăzute la art. 361 alin. (2) din Codul civil.

La capitolul dat, Colegiul evocă faptul că partajarea într-un alt mod decât cel prevăzut la art. 361 alin. (1) din Codul civil, poate avea loc doar în cazul în care: 1) bunul este indivizibil; sau 2) bunul deși este divizibil, nu poate fi comod partajabil în natură.

Astfel, stabilirea dacă un bun imobil este indivizibil și partajabil în natură poate fi efectuată doar în baza unui raport de expertiză în domeniul construcțiilor, prin care să fie cercetate variantele de partajare și a modului de folosință a bunului

imobil litigios.

În condițiile speței, însă, instanța de recurs nu poate verifica indivizibilitatea apartamentului XXXXX, deoarece în cadrul examinării cauzei nu a fost efectuată o cercetare științifică în sensul stabilirii modalităților de partajare și de folosință a acestui bun imobil.

La caz, Raportul de evaluare a bunului imobil (f.d. 75-87, 88-94) nu poate fi pus la baza hotărârii judecătorești de împărțire a unui bun imobil indivizibil, deoarece după natura sa are alt scop, și anume cel de cercetare imobiliară întru stabilirea valorii imobilului, și nicidecum cel de stabilire a modalităților de partajare și de folosință a acestuia.

În această ordine de idei, se deduce că instanța de apel prematur a conchis necesitatea împărțirii apartamentului XXXXX ca un bun imobil indivizibil.

Ba chiar și așa, instanța de apel a aplicat în mod eronat și instituția împărțirii bunului indivizibil proprietate comună în devălmășie, și anume împărțirea prin atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor.

Or, aplicarea acestei modalități de împărțire este condiționată imperativ de manifestarea acordului coproprietarilor. Prin urmare, coproprietarul cui îi va reveni întreg bunul, urmează să-și exteriorizeze acordul de a plăti o sultă celorlalți coproprietari. Iar cei din urmă, la rândul său, urmează să-și manifeste voința de a transmite cota sa parte în schimbul aceste sulte.

Astfel, Colegiul opinează că lipsa manifestării acordului măcar a unuia din coproprietari atrage după sine inaplicabilitatea acestei modalități de împărțire a bunului proprietate comună în devălmășie.

De asemenea, în speță, își găsesc confirmare mențiunile recurentului Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, precum că nu și-a dat acordul la aplicarea acestei modalități de împărțire a bunului imobil litigios. Or, din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată rezultă că acesta nu a participat la examinarea cauzei (f.d. 71, 101, 105, 109, 116-118).

Conjunctura descrisă supra denotă faptul că, la efectuarea împărțirii bunului imobil proprietate comună în devălmășie, lui Liviu Brașovanu i-au fost grav încălcate atributele dreptului de proprietate asupra acestui bun imobil, deoarece a fost lipsit de posibilitatea de a-și manifesta benevol voința la transmiterea cotei sale Dorinei Brașovanu, în schimbul unei sulte.

Succesiv, Colegiul vădește justețea alegațiilor recurentului Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, precum că nu a fost înștiințat despre data, ora și locul petrecerii ședinței de judecată de examinare a cauzei.

Or, din conținutul părții introductive a cererii de chemare în judecată și a cererii de apel se desprinde, în afara oricărui dubiu rezonabil, că Dorina Brașovanu a indicat că au împreună cu Liviu Brașovanu aceiași adresa de corespondență: str. Nicolae Sulac, 4, ap. 54, mun. Chișinău (f.d. 4, 64).

La capitolul dat, Colegiul opinează că instanța de apel a omis o circumstanță esențială, și anume faptul că însăși Dorina Brașovanu a indicat în cererea de chemare în judecată că nu întrețin cu pârâtul relații conjugale și nu duc gospodărie comună, iar actualmente sunt în relații ostile cu Liviu Brașovanu. Respectiv, apare un dubiu rezonabil în privința faptului „cum Liviu Brașovanu și Dorina Brașovanu, fiind în relații ostile, locuiesc împreună în bunul imobilul litigios, care este format dintr-o odaie locativă, după cum a invocat reclamanta”.

Astfel, se ajunge la concluzia că, la comunicarea actelor de procedură părților

pe dosar, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că acestea, având poziții contradictorii, au aceeași adresă de corespondență, iar avizele de recepție sunt contrasemnate olograf de una și aceeași persoană (f.d. 98, 99, 113).

Prin urmare, Colegiul conchide că, împărțirea proprietății comune în devălmășie, în lipsa lui Liviu Brașovanu, care nu a fost înștiințat legal despre data, ora și locul examinării cauzei, nu a avut loc cu în cadrul unui proces echitabil, deoarece în privința acestuia s-au încălcat principiile contradictorialității, egalității părților în drepturile procedurale și disponibilității în drepturi a participanților la proces.

Or, prin prisma art. 25 alin. (2) și (4) din Codul de procedură civilă, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Articolul 26 din Codul de procedură civilă prescrie la alin. (1) că, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Finalmente, corelând circumstanțele expuse supra cu normele legale precitate, instanța de recurs ajunge la concluzia că, la judecarea cauzei, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept procedural care guvernează instituția comunicării actelor de procedură, precum și cu aplicarea în mod eronat a normelor de drept material ce guvernează regimul juridic al bunurilor proprietate comună în devălmășie și împărțirea acestora, circumstanță ce a generat adoptarea unei soluții greșite și nemotivate.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie cu încălcarea normelor de drept material și procedural, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor

Coadă și Vitalii Lazăr, și casării deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza să cerceteze multiaspectual materialele cauzei, să elucideze toate circumstanțele importante pentru justa soluționare a speței, iar drept consecință să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, împotriva deciziei din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

Se casează decizia din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Brașovanu împotriva lui Liviu Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, în schimbul unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil, și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Svetlana Filincova

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

Nina Vascan